

Vergaderjaar 2020–2021

35 570 XVI

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (XVI) voor het jaar 2021

Nr. 11

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 29 september 2020

Naar aanleiding van het rapport d.d. 10 september 2019 van de Ombudsman «oog voor ouderen in Caribisch Nederland» heb ik de vragen van uw Kamer over de voorzieningen voor ouderen op Bonaire, Saba en Sint Eustatius beantwoord¹. Ik heb u daarnaast toegezegd in een brief nader toe te lichten hoe we mensen op onze eilanden blijven helpen zodat zij zo lang mogelijk zelfstandig thuis kunnen blijven wonen en deel kunnen nemen aan de maatschappij.

Toewerken naar een aanvaardbaar voorzieningenniveau

Sinds de transitie in 2010 is het beleid van het Ministerie van VWS erop gericht om de gezondheidszorg in Caribisch Nederland te verbeteren naar een binnen Nederland aanvaardbaar voorzieningenniveau. Voorafgaand aan de transitie is geïnventariseerd wat de staat van de zorg is op de verschillende deelgebieden. Als algemene conclusie kan gesteld worden dat er veelal sprake was van ontbrekende voorzieningen, voorzieningen met een matige kwaliteit en achterstallig onderhoud in gebouwen en apparatuur.

VWS heeft gekozen voor een pragmatische aanpak om in korte tijd op alle terreinen van de zorg verbeteringen te bereiken.² Eind 2015 concludeerde de Commissie-Spies, de commissie die onderzoek deed naar de uitwerking van de nieuwe staatkundige structuur, dat de gezondheidszorg op Caribisch Nederland in vijf jaar tijd aanmerkelijk was verbeterd.³

¹ Aanhangsel Handelingen II 2019/20, nr. 233

² Kamerstuk 32 772, nr. 24. Beleidsdoorlichting gezondheidszorg, jeugdzorg en publieke gezondheidszorg in Caribisch Nederland (2016)

³ Kamerstuk 34 300 IV, nr. 23. Vijf jaar verbonden: Bonaire, Sint Eustatius en Saba en Europees Nederland

Toegankelijke curatieve en langdurige zorg

Sinds 2011 zijn het Besluit zorgverzekering BES en de Regeling aanspraken zorgverzekering BES van kracht. Dit besluit regelt dat er een uniforme zorgverzekering is voor alle inwoners van Caribisch Nederland. De zorgverzekering op Caribisch Nederland omvat zowel de curatieve als langdurige zorg en is daarmee uitgebreider dan in Nederland. Om de toegankelijkheid te waarborgen is er geen eigen risico, zijn er nauwelijks eigen bijdragen en is de zorgpremie laag.

Voor de langdurige zorg zijn de aanspraken overgenomen uit de Algemene Verzekering Bijzondere Ziektekosten (AVBZ) van de Nederlandse Antillen. De AVBZ is vergelijkbaar met de voormalige Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) in Europees Nederland. Daar waar in Nederland in 2015 de AWBZ-taken zijn ondergebracht bij nieuwe en bestaande wetten, is er in Caribisch Nederland voor gekozen deze taken in het Besluit zorgverzekering BES te houden. Inwoners van Caribisch Nederland hebben hierdoor recht op langdurige zorg in verband met ouderdom, een ziekte of handicap.

Opbouw Wmo-voorzieningen vanaf 2015

In 2014 heeft een door de Minister van VWS ingestelde Werkgroep Zorg Caribisch Nederland advies uitgebracht over de verdere ontwikkeling van langdurige zorg en Wmo-voorzieningen in Caribisch Nederland⁴. Deze werkgroep adviseerde om het aanbod van Wmo-voorzieningen en de opbouw daarvan de komende jaren te realiseren. De werkgroep gaf hierbij aan dat het tempo afhankelijk zal zijn van de organisatie en absorptiecapaciteit van de eilanden.

In 2015 en 2016 heeft het Ministerie van VWS samen met de openbare lichamen projecten opgestart om deze voorzieningen van de grond te krijgen. Vervolgens heeft VWS vanaf 2018 de financiering en contractering van deze voorzieningen op zich genomen. Hierbij is gebruik gemaakt van de mogelijkheid die het Besluit Zorgverzekering BES biedt om de ontwikkeling van de zorg te stimuleren die nog niet beschikbaar is.

Vanaf 1 januari 2021 Wmo-voorzieningen op aanspraak via Besluit Zorgverzekering BES

De ontwikkeling van de Wmo-voorzieningen op Caribisch Nederland heeft sindsdien niet stilgestaan. Op alle drie de eilanden in Caribisch Nederland worden op dit moment de volgende voorzieningen op maatschappelijke ondersteuning aangeboden: huishoudelijke hulp, maaltijdservice, vervoer op maat, dagbesteding en woningaanpassing. Om de opbouw van deze voorzieningen verder te stimuleren en het aanbod mee te kunnen laten groeien met de toenemende vraag neem ik maatschappelijke ondersteuning vanaf 1 januari 2021 op in het Besluit Zorgverzekering BES. Hierdoor garanderen we dat ouderen hun aanspraak op zorg en ondersteuning kunnen verzilveren.

Anders dan in Europees Nederland voert VWS de zorgverzekering in Caribisch Nederland zelf uit. Sinds 1 januari 2020 is binnen VWS de programmadirectie Zorg en Jeugd Caribisch Nederland (ZJCN) opgericht. Met deze oprichting is wetgeving, beleid en uitvoering voor de gezondheidszorg en jeugdzorg in Caribisch Nederland binnen één directie samengebracht. Het Zorgverzekeringskantoor BES is in deze nieuwe directie opgegaan. Door de schaal van de eilanden hebben de

⁴ Kamerstuk 31 568, nr. 135

medewerkers van ZJCN dagelijks contact met zorgaanbieders op Caribisch Nederland. Hierdoor vindt continue uitwisseling plaats van informatie over of het aanbod op ouderenzorg voldoende is en aansluit bij de behoeften. De openbare lichamen spelen hier uiteraard ook een belangrijke rol bij.

Het opnemen van maatschappelijke ondersteuning in de zorgaanpak betekent overigens niet dat VWS de contracten met zorgaanbieders zelf moet sluiten. Het blijft ook dan mogelijk om de openbare lichamen middelen te verstrekken, via een bijzondere uitkering of toevoeging aan het BES-fonds, om zelf ouderenvoorzieningen op te zetten.

Inrichten van een centraal punt voor Wmo-voorzieningen

Op ieder eiland ga ik een centraal punt -vergelijkbaar met een Wmo-loket in Europees Nederland- inrichten. Bij dit punt kunnen ouderen met hun hulpvragen terecht en op laagdrempelige wijze een aanvraag indienen voor een Wmo-voorziening.

Door de Wmo-voorzieningen op te nemen in het Besluit Zorgverzekering BES en door het inrichten van een centraal punt, zorgen we ervoor dat ouderen bekend zijn met de beschikbare ondersteuningsmogelijkheden. Eventuele wachtlijsten komen op deze manier ook snel aan het licht en kunnen vervolgens op een zo kort mogelijke termijn worden opgelost.

Uitbreiden van voorzieningen voor ouderen

Op Bonaire wordt een nieuwe locatie voor dagbesteding geopend, zodat de opvang zo dicht mogelijk bij de ouderen plaats kan vinden en de capaciteit wordt uitgebreid. De verzorgingshuizen op Saba en Sint Eustatius worden opgeknapt. Op Bonaire versterken we versneld de organisatie en governance van de gehandicapteninstelling om zo doende daadwerkelijk geplande investeringen te honoreren die ten goede komen aan de (oudere) bewoners en het personeel. Op dit moment worden verbouw- en nieuwbouwplannen voor de huisvesting en onderkomen van deze doelgroep uitgewerkt. Uiterlijk in het eerste kwartaal van 2021 vindt de noodzakelijke besluitvorming plaats. Op deze wijze gaan we gericht investeren in de kwaliteit, huisvesting en de zorg voor de mensen met een beperking die 24uurs zorg nodig hebben.

Op Sint Eustatius komen een aantal extra kamers op de locatie van het ziekenhuis en verpleeghuis voor ouderen met psychogeriatrische aandoeningen, in overleg met de betrokken partijen. Op Bonaire worden plannen ontwikkeld voor kleinschalige woonvoorzieningen met 24 uren zorg en hulp voor mensen met dementie. Deze plannen neem ik graag in ontvangst en ik zet me volledig in om deze woonvoorzieningen te helpen realiseren.

Om mensen langer in hun eigen huis te laten wonen zijn mantelzorgers van groot belang. Ik ga met de openbare lichamen regelen en organiseren zodat de mantelzorgers worden ondersteund en ontlast, bijvoorbeeld via respijtzorg. Waar mogelijk sluiten we aan bij bestaande voorzieningen om snelheid te maken en de krachten te bundelen. Op Bonaire bereiden Cocari en Zorg en Welzijn groep zich voor om vanaf oktober zes respijtzorg plekken in Rincon aan te bieden. Bij wijze van proef volg ik wat voor (type) vraag er is naar respijtzorg en of dit nieuwe aanbod aan de behoefte voldoet. Met deze informatie zal ik een meer onderbouwde aanpak uitwerken om respijtzorg op een kwalitatief goede manier aan te bieden vanaf medio 2021. Verder heb ik met Cocari afgesproken dat zij

vanaf oktober dagopvang, inclusief maaltijdvoorzieningen, op zaterdagochtend zullen aanbieden voor ouderen in Rincon.

Met de juridische basis voor Wmo-voorzieningen op Caribisch Nederland en het inrichten van een centraal punt op iedere eiland zetten we nu een belangrijke stap voorwaarts. We gaan ervan uit dat we met de in deze brief genoemde acties in voldoende mate tegemoet komen aan de opmerkingen van de Ombudsman. Voor de zomer 2021 ontvangt u van mij een nieuwe brief met de laatste stand van zaken.

De Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
P. Blokhuis